

Sch-ova vyplývá, že souhlasu u něho při prvním trestném činu dosáhl obžalovaný slibem peněžité odměny; i nadále propůjčoval se Sch. stěžovateli za peníze, K. pak vysvětluje svoje podrobení se vůli obžalovaného tím, že se obával propuštění ze služby v případě nevyhovění a pro svoje mládí neuvážil ani nesprávnost svého činu.

Čís. 3451.

Nemravným nebo nepočetným ve smyslu § 488 tr. zák. jest jednání, které podle obecných názorů slušných kruhů společenských snižuje mravní hodnotu jednotlivce v očích spoluobčanů; předpokládá se jednání vědomé, nestačí jednání nevědomé nebo bezděčné.

Spadá sem obvinění z povážlivě nekorektního postupu v úředním hospodaření (z nepřípustné, podezřelé a vědomě nekorektní manipulace se jménem veřejné korporace).

Ke splnění prvé z obou podmínek beztrestnosti podle § 4 tisk. nov. se vyžaduje, by pachatel měl takové podklady pro své tvrzení, jež mu důvodně dovolovaly a při objektivním jich zkoumání důvodně dovolují pokládati obsah zprávy za pravdivý; pokud jde o důkaz takových skutečností.

Okolnost, že poškozená veřejná korporace věděla o nekorektních manipulacích se svým jménem a že své zájmy hájila sama (sama učinila oznámení), nevylučuje, že uveřejnění článku na ony manipulace poukazujícího nemělo na zřeteli především zájem veřejný.

(Rozh. ze dne 19. dubna 1929, Zm II 233/28.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmatečnou stížnost soukromých obžalobců Františka Ch-a a Františka Š-a do rozsudku krajského jako kmetského soudu v Olomouci ze dne 11. dubna 1928, jímž byl obžalovaný podle § 259 čís. 3 tr. ř. sprostěn ze soukromé obžaloby pro přečin proti bezpečnosti cti podle §§ 487, 488, 493 tr. zák., (a § 1 zákona ze dne 30. května 1924, čís. 124 sb. z. a n.), mimo jiné z těchto

d ů v o d ů :

Zmatečná stížnost uplatňuje důvody zmatečnosti podle čís. 5, 9 b) a 10 § 281 tr. ř.

Okolnosti, že okresní silniční správní komise věděla o událostech, o něž v souzeném případě jde, a že své zájmy hájila sama, z čehož stížnost se snaží dovoditi, že obžalovaný neměl mimo stranickou zaujatost nejmenšího důvodu, hájiti nad to tiskem veřejné zájmy, — jsou vedlejší, a to nejen po skutkové stránce, t. j. pokud jde o zjištění úmyslu obžalovaného, nýbrž jak již na tomto místě budiž podotčeno — též po stránce hmotněprávní, pokud by totiž v příslušných vývodech zmatečné stížnosti snad mohl a měl býti spatřován věcný poukaz k výtce, že si

nalézací soud nesprávně vyložil pojem veřejného zájmu ve smyslu § 4 tiskové novely. Neboť ony okolnosti ani jednotlivě ani ve svém celku nevylučují, že obžalovaný, uveřejniv článek, přes to neměl na zřeteli především zájem veřejný, a nejsou na újmu správnosti úsudku, jímž soud první stolice bez právního omylu k této otázce odpověděl kladně. Totéž platí, pokud zástupce zmateční stížnosti uvedl při veřejném roku, že nelze mít za to, že obžalovaný uveřejněním článku mínil především chrániti zájem veřejný, uváží-li se, že okresní silniční správní komise věděla o oněch událostech, že sama učinila oznámení, že bylo zahájeno příslušné řízení, takže hájení veřejných zájmů bylo již v povolaných rukou a proto prý nebylo zapotřebí přičinění se strany obžalovaného, a uváží-li se dále, že článek byl uveřejněn teprve značnou dobu po událostech jím dotčených v době, kdy silniční výbor, jehož se týkalo obvinění v něm obsažené, již nebyl v úřadě. Lze proto i v tomto směru odkázati stěžovatele na to, co právě bylo uvedeno o bezvýznamnosti podobných výtek, činěných v písemném provedení zmateční stížnosti, aniž bylo třeba podrobně zkoumati, zda ústní přednes při zrušovacím roku byl jen provedením toho, co aspoň zřetelným poukazem bylo uplatněno již ve zmateční stížnosti písemně včas provedené, či zda v tom neb onom směru nejde snad o nepřipustné rozšíření zmateční stížnosti na újmu obžalovaného. S hlediska důvodu zmatečnosti čís. 10 § 281 tr. ř. napadá stížnost předpoklad kmetského soudu, že obžalovaný v zažalovaném článku neobviňoval soukromé obžalobce z určitého trestného činu, ať již z krádeže, zpronevěry, nebo z podvodu, a, pokud se soukromého obžalobce Františka Š-a týče, ze spoluvinu na takovém trestném činu (§ 487 tr. zák.). V tomto směru není stížnost provedena po zákonu. Neuvědomuje si, že zjistiti a určití smysl, význam a dosah zažalovaného článku, tedy zjistiti, které výtky a jaká obvinění dotýkající se cti soukromých obžalobců byla obsahem a smyslem článku projevena, spadá do oboru skutkově zjišťovací činnosti kmetského soudu. Soud tento, uváživ obsah celého článku, dospěl k přesvědčení, že obžalovaný v článku neobviňoval, ba ani obviňovati nechtěl soukromé obžalobce z toho, že uhlí kradli, zpronevěřili nebo podvodně vylákali, pokud se týče, že František Š. trestným činům, spáchaným Františkem Ch-em, nadržoval neb měl na nich účast (§ 487 tr. zák.), nýbrž že soukromé obžalobce obviňoval jen z povážlivě nekorektního postupu v úředním hospodaření (§ 488 tr. zák.). Kmetský soud odůvodnil toto své přesvědčení způsobem formálně bezvadným. Úsilí zmateční stížnosti směřuje k tomu, dospěti svémocným hodnotěním a výkladem pozastaveného článku k závěru, že obžalovaný vinil soukromé obžalobce z určitého trestného činu. Tento postup není než nepřipustným brojením proti volnému uvažování průvodu a založenému na něm přesvědčení soudcovském (§§ 258, 288 čís. 3 tr. ř.) a nelze v něm shledati zákonné dolíčení ani některého ze zmatku v čís. 5 § 281 tr. ř. výlučně vypočtených ani dovolávaného hmotněprávního důvodu zmatečnosti čís. 10 § 281 tr. ř., jehož zákonu hovíci dolíčení by předpokládalo, by stěžovatelé vycházeli z výkladu, jaký dal kmetský soud článku, a by na tomto podkladě dokázali, že zákona bylo použito nesprávně. O takový důkaz se však stěžovatelé ani nepokoušejí.

S hlediska zmatku čís. 9 b) § 281 tr. ř. napadá stížnost výrok prvního soudu, že se obžalovanému zdařil důkaz pravdy, pokud se týče pravděpodobnosti. Vytýká, že tento výrok nemůže právně obstát ani tenkrát, když se vychází ze skutečností, jak je zjistil první soud, a z právního podřadění urážek na cti pod § 488 tr. zák., protože prý to, co rozsudek zjišťuje o soukromých obžalobcích, není jednáním nemravným ani nepočetným ve smyslu § 488 tr. zák. Stížnost nemá pravdu. Lze připustiti, že nemravné nebo nepočetné jednání podle § 488 tr. zák. předpokládá jednání vědomé, nikoli nevědomé nebo bezděčné. Leč rozsudek nezjišťuje pouhé nevážení uhlí, z kteréhožto předpokladu jediné chce stížnost dokázati onu bezděčnost jednání, nýbrž mnohem více. Zjišťuje na základě seznání obou obžalobců, že, pokud jde o uhlí z roku 1925, nebylo váženo ani uhlí Františkem Ch-em půjčené ani uhlí jemu okresním silničním výborem vrácené a že o tom oba obžalobci věděli; že o celé transakci nebylo v knihách okresního silničního výboru nic zapsáno ani vyznačeno v zásobníku, že transakce ta se stala mezi okresním silničním výborem a jeho tehdejším pokladníkem (Františkem Ch-em); že Františku Ch-ovi bylo oplaceno více uhlí, než bylo od něho vypůjčeno. Pokud jde o případ z roku 1926, je o Františku Ch-ovi zjištěno, že si dal bez kontroly v nepřítomnosti orgánů silničního výboru odvésti fůru uhlí neváženou, že si pak na toto nevážené uhlí dal vystaviti zřízencem dráhy B-ým vážní lístek, ač věděl, že B. toto uhlí nevážil, ba ani neviděl, že mu udal váhu toho uhlí na 5.10 q, by takovou přesnou, detailovanou váhou v něm vzbudil domněnku, že uhlí bylo váženo a že tento vážní lístek, jehož původ dobře znal, odevzdal asistentu silničního výboru V-ovi jako doklad k účtu a že pak na základě tohoto povážlivého dokladu svůj dluh silničnímu výboru zaplatil. Spatřoval-li první soud v obou směrech nepočetné a nemravné jednání obžalobce Ch-a, a pokládal-li tedy ohledně tohoto stěžovatele v obou směrech za zdařený důkaz pravdy o výtkách pozastaveného článku, nelze proti tomu důvodně nic namítati. To, co platí o obžalobci Ch-ovi, platí však, pokud jde o první fůru uhlí, též o obžalobci Š-ovi. Takový zvláštní úmysl soukromých obžalobců, o němž se stížnost zmiňuje, by se totiž nevážení uhlí stalo vědomě od obou soukromých obžalobců za tím účelem, by se první obžalobce (František Ch.) obohatil a okresní silniční výbor v B. byl zkrácen, nevyžaduje jednání nepočetné nebo nemravné ve smyslu § 488 tr. zák. Neboť za ně sluší považovati všeobecně každé jednání, které podle obecných názorů slušných kruhů společenských snižuje mravní hodnotu jednotlivce v očích spoluobčanů, tedy onu vážnost a úctu, na kterou má jinak podle své osobnosti nárok. S tohoto hlediska sluší proto jednání, jak je o soukromých obžalobcích zjištěno, posuzovati a s tohoto hlediska také je kmetský soud posuzoval. V důsledku toho je také nezávažné, zda soukromí obžalobcové věděli či nevěděli o tom, že fůra dovezená k obžalobci Ch-ovi má větší váhu než fůra jím půjčená (rozsudek miní fůru z roku 1925); nebyliť podle závazného zjištění rozsudku viněni obžalovaným z krádeže, zpronevěry nebo z jiného určitého činu trestného, nýbrž jen z nepřípustné a podezřelé a vědomě nekorektní manipulace se jměním veřejné korporace, tedy z urči-

tého činu nepočestného. Tento pojem je však zjištěným jednáním soukromých obžalobců naplněn i bez onoho vědomí.

Obžalobci ovšem namítají, že je obžalovaný obviňoval výslovně, že při první fůře a to celé fůře vůbec nešlo o vrácení vypůjčeného uhlí a že proto, by se stal beztrestným, bylo na něm, by podal důkaz pravdy nebo pravděpodobnosti v celém rozsahu tohoto obvinění. Na tuto námitku lze jednak odvětit, že takové výslovné obvinění není v článku již podle jeho doslovu obsaženo (praví se tam: »máme také silné pochybnosti, že by bylo šlo o vrácení půjčeného uhlí«), jednak připomenouti, že nalézací soud mocí práva volného uvažování průvodů závažně vyslovil, že smysl kritiky obžalovaného nesl se k tomu, vysloviti pochybnosti o tom, zda bylo Františku Ch-ovi skutečně jen tolik vráceno, kolik svého času půjčil. V tomto rozsahu provedl obžalovaný důkaz pravdy zcela. Ostatně, i kdyby se vycházelo z předpokladu stížnosti, neměnilo by to nic na věci, poněvadž karasteristika jednání soukromých obžalobců obžalovaným byla by případnou aspoň co do části uhlí. To, co uvedeno, platí v podstatě o námitce stížnosti, že obžalovaný, pokud jde o druhou fůru uhlí (z roku 1926), měl provést důkaz pravdy ohledně celých 15 q uhlí, o nichž v článku praví, že visí ve vzduchu, a že nestačí rozsudkové zjištění, podle něhož nezáleží na tom, zda bylo toho uhlí právě 15 q. Neboť nelze zaujímati stanovisko slovíčkářské, jak se o to pokouší zmateční stížnost, nýbrž nutno přihlížeti k jádru věci, jak to činí nalézací soud. Nalézací soud pak, vykládaje pravý smysl článku, vyslovil jednak, že onu číslici 15 q nelze bráti doslovně a jednak zjistil, že rozhodně větší množství uhlí bylo Františkem Ch-em odvezeno než dodatečně potvrzeno na 5.10 q, takže veškeré Ch-em odvezené uhlí nebylo zapláceno.

Pokud jde o důkaz pravděpodobnosti, vztahující se na soukromého obžalobce Františka Š-a ohledně druhé fůry uhlí, uplatňuje stížnost, že úvahy v rozsudku ve směru tomto uvedené nemají logické spojitosti a logické závěrečnosti a mimo to prý ukládá zákon obžalovanému, by uvedl okolnosti a důkazy, které jemu byly před činem známé a že nestačí, by soud uvedl okolnosti, které mu po delším zjišťování postačily ku předpokladu pravdivosti uvedených okolností. Má prý proto soud zkoumati, zda důvody, jež obžalovaného k úsudku vedly, ospravedlňovaly ho s dostatek svou vnitřní věrohodností, spolehlivostí a závěrečností, by jim přikládal měřítko objektivnosti. V zásadě má stížnost pravdu, nikoli však, pokud jde o souzený případ. Nutno sice vyžadovati ke splnění prvé z obou podmínek beztrestnosti podle § 4 tiskové novely, by pachatel měl takové podklady pro své tvrzení, jež mu důvodně dovolovaly a při objektivním jich zkoumání důvodně dovolují pokládati obsah zprávy za pravdivý (sb. n. s. čís. 2905). Než obžalovaný prokázal takové skutečnosti a je na skutečnosti ty poukázáno též v příslušných úvahách rozsudku. Tak tvrdil a dokázal obžalovaný, že uhlí (fůra z roku 1926) nebylo váženo ani na nádraží ani u Františka Ch-a; že přes to bylo zapsáno do knih silničního výboru jako vážené; že se zápis stal až po delší době a to jen částkou 5.10 q, ačkoli odvezeného uhlí bylo mnohem více; že se soukromý obžalobce jakožto úředník silničního výboru zasazoval energicky o to, by František Ch. byl jmenován do

správní komise silničního výboru. Uznal-li kmetský soud tyto okolnosti, jež obžalovanému byly známy, jak plyne z obsahu článku, již před jeho uveřejněním a na které se ihned k provedení důkazu pravdy odvolával, takovými, pro které tvrzení zprávy mohlo býti považováno důvodně za pravdivé, nepochybil a nevykládal zákon nesprávně a již okolnosti ty samy o sobě, bez ohledu na další úvahy kmetského soudu, lze uznati za postačující ve smyslu naznačeném. Že by dotyčné důvody rozsudku trpěly nelogičností, stížnost nedokázala, omezivši se na pouhé tvrzení oné výtky. Jen ohledně té skutečnosti, že obžalobce Š. usiloval o jmenování Františka Ch-a do správní komise silničního výboru, poukazuje stížnost na nelogičnost závěru ze skutečnosti té soudem dovozovaného, jakoby Š. byl podporoval Ch-a v nečestném nebo trestném jednání. Leč stížnost přehlíží, že kmetský soud z uvedené skutečnosti (nejen však z ní) dovozuje nikoli závěr stížností tvrzený, nýbrž závěr, že obžalovaný mohl důvodně za to míti, že obžalobce František Š. věděl o podezřelé manipulaci Ch-ově s uhlím. O tomto závěru nelze tvrditi, že by podle pravidel logického myšlení neplynul ze skutečností jemu za podklad sloužících. Není tu proto ani zmatku podle čis. 9 b) § 281 tr. ř.

Čís. 3452.

Přečtení ilegálního tiskopisu, na jehož obsahu je vybudována obžaloba, přes ohrazení se obžalovaného, není zmatečností ani podle čis. 2 ani podle čis. 4 § 281 tr. ř.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čis. 50 sb. z. a n.).

Organisací jest spojení několika osob ke společnému cíli, šetříc určitých pravidel společného jednání a postupu.

K tajnosti ve smyslu § 17 čis. 1 zákona stačí, že použitím určitého označení pro nějakou organisaci (»elementární škola«) se zamlčuje to, co je skutečně jejím pravým účelem (vyučování základům komunismu ve smyslu ilegálního tiskopisu »Agitpropu«). Lhostejno, že škola byla ohlášena v novinách, abylo-li zároveň učiněno naprosto zjevným, čemu se bude ve škole učit, a že jde o organisaci onoho cíle.

(Rozh. ze dne 20. dubna 1929, Zm I 737/28.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaných do rozsudku krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. listopadu 1928, pokud jím byli stěžovatelé uznáni vinnými přečinem nedokonalého sdružování státu nepřátelského podle § 8 tr. zák. a § 17 čis. 1 zákona ze dne 19. března 1923, čis. 50 sb. z. a n.

D ů v o d y:

Zmateční stížnost uplatňuje důvody zmatečnosti podle § 281 čis. 2, 4, 5, 9 a), b) tr. ř. Nelze jí přisvědčiti v žádném směru. Přečtení pojednání »Agitpropu« za hlavního přelíčení přes ohrazení se stěžovatelů nezakládá zmatečnost podle § 281 čis. 2 tr. ř., ježto tento zmatek před-